

TIEDOTUKSIA

RUOTSIN SIIRTOLAISUUDEN SEMI-
NAARIIN 4. - 5.5. 1978 Turussa osallis-
tui 90 eri alojen edustajaa Suomesta ja
Ruotsista. Seminaarissa painotettiin sitä,
että nykyinen maastamuutto on nimen-
omaan työvoiman muuttoa. Lisäksi nykyi-
set maastamuuttajat ovat keskimäärin maal-
lemme raskaampi menetykset, koska heidän
joukossaan on enemmän ja pitemmälle
koulutettuja kuin aikaisemmin. Siirtolaisuus
merkitsee siis taloudellisten ja sosiaalisten
kehitysedellytysten heikkenemistä Suo-
messä.

Toisaalta Suomen olisi tehtävä kaikki
voitava Ruotsiin muuttavien siirtolaisten
aseman helpottamiseksi ja kannettava huolta
mm. ruotsinsuomalaisten koulutuskysymyk-
sistä ja sosiaalilääketieteellisistä ongelmista.
Eräs tämän hetken vaikea ongelma on
työttömyys, joka on kohdannut myös
Ruotsia. Siirtolainen joutuu yleensä kär-
simään työttömyydestä pahiten. Tällä het-
kellä Ruotsin työmarkkinoilla olevien suo-
malaisten työttömyysluvut ovat kolminker-
taiset ruotsalaisiin verrattuna.

Seminaariesitelmät ja siellä käydyt keskus-
telut julkaistaan Siirtolaisuusinstituutin suo-
menkielisessä julkaisusarjassa tämän syksyn
aikana. Ruotsinkielisenä materiaali julkaista-
neen Ruotsin työvoimaministeriön alaisen
asiantuntijaryhmän EIFOn julkaisusarjassa.

Kari Hietala

Muuttoliikeongelmat väestö- ja talouskonferenssissa

Espoon Dipolissa pidettiin 28.8. - 1.9.1978 kansainvälinen väestöntutkimusliiton (International Union for the Scientific Study of Population; lyhenne IUSSP) konferenssi. Teemana oli "taloudellinen ja väestöllinen muutos: näköaloja 1980-luvulle". Konferenssin 400 osanottajaa tulivat 58 eri maasta.

Siirtolaisuuteen ja muuttoliikkeeseen liittyviä kysymyksiä käsiteltiin lähinnä kolmessa erityisistunnossa, joiden teemana oli "siirtolaisuuden syyt ja teoriat", "siirtolaisuuden vaikutukset ja vaihtoehdot" sekä "muuttoliike maaseudulta kaupunkeihin".

Altti Majavan johtamassa erityisistunnossa siirtolaisuuden syistä ja teoriasta olivat esitelmöitsijöinä puheenjohtajan lisäksi Kari Hietala, Eskil Wadensjö ja Jaqdish Baghwati sekä kommentoijina Roger Böhning ja Gunther Beyer.

Istunnossa todettiin, että siirtolaisuudesta on jo nykyisin olemassa runsaasti tietoa. Tämän tiedon systematisointi teorioiden ja mallien muotoon olisi nyt paikallaan. Eräänä lähtökohtana voitaisiin käyttää sosiaali-indikaattoreihin liittyvää hyvinvointiteoriaa. Hyvin yleisten teorioiden rakentaminen saattaisi kuitenkin osoittautua vaikeaksi.

Siirtolaisuuden Suomesta Ruotsiin todettiin riippuvan tiettyä viivästysjakautumaa noudattaen voimakkaasti lähtömaan työllisyysilanteesta ja sen taustalla olevista rakenteellisista tekijöistä, aiemmasta syntyvyydestä ja elinkeinorakenteen muutoksesta. Rakenteellisten tekijöiden luoman muuttopaineen pienentyessä muuttoliike Ruotsiin tulee vähitellen pienentymään.

Lähtömaiden tulisi saada korvaus siirtolaisten mukana menettämästään henkisestä pääomasta. Kompensaatiokysymys voitaisiin ratkaista esimerkiksi siten, että lähtijöiltä perittäisiin erityinen veronluonteinen maksu tai siten, että tulomaa suoritettaisiin korvauksen lähtömaalle suoraan tai monenkeskisesti kansainvälisen organisaation välityksellä. Tulomaa voisi kerätä rahat mm. siirtolaisten maksamista veroista. Kompensaatiokysymyksiin liittyy kuitenkin monia ongelmia, joita on edelleen pohdittava.

Ranskalaisen Georges Tapinosin johtamassa erityisistunnossa siirtolaisuuden vaikutuksista ja vaihtoehdoista käsiteltiin uutta kansainvälistä työnjakoa, muuton eri tyyppejä, siirtolaisuuden hyvinvointiaspekteja sekä Länsi-Afrikkaa koskevaa case-tutkimusta.

Työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden todettiin huomattavasti pienentyneen öljykriisin jälkeen. Tavoitteena on nykyisin edistää kasvua sekä kehitysmaissa että kehittyneissä maissa ilman entisen laajuista työvoiman liikkuvuutta.

Uusi kansainvälinen taloudellinen järjestys luo puitteet tulevalle talouskehitykselle ja kansainväliselle työnjaolle, jotka puolestaan vaikuttavat myös siirtolaisuuteen. Kehittämisstrategiassa tulisi erityisesti ottaa huomioon korkeasti koulutetun työvoiman muuttoalttius kehitysmaista kehittyneisiin maihin. "Aivovuodolle" tulisi kehittää vastavoimia.

Siirtolaisuuden vaikutukset muodostavat hyvin monisäkeisen kerrannaisten vaikutusten ja vastaikutusten prosessin. Tämän prosessin edelleen analysointi olisi tärkeää.

Norjalaisen Just Faalandin johtamassa erityisistunnossa maaseudun muuttoliikkeestä tarkasteltiin maan sisäistä liikkuvuutta lähinnä kehitysmaiden näkökulmasta. Asiaa tarkasteltiin teoreettisten, yleistävien alustusten ja toisaalta Bangladeshissä ja Intiassa suoritettujen empiiristen tutkimusten valossa.

Bangladeshissä suoritettussa tutkimuksessa saatiin mm. tulos että muuttajat kuuluvat toisaalta ylimpään toisaalta alimpaan sosiaaliluokkaan. Tämän tulkittiin eräissä kommenttipuheenvuorossa vahvistavan Leen vedon ja työnnon teoriaa. Tämän mukaan muuttajat ovat toisaalta positiivisesti toisaalta negatiivisesti valikoituneita. Toisaalta kuitenkin Intiassa suoritettussa tutkimuksessa to-

dettiin aktiivisimpien muuttajien kuuluvan toiseksi ylimpään ja toiseksi alimpaan sosiaaliluokkaan. Köyhimmät eivät muuta koska heillä ei ole siihen varaa eikä tarvittavia tietoja. Rikkaimmat taas jäävät hoitamaan omaisuuttaan.

Konferenssin yleisistunnoissa käsiteltiin ihmiskunnan tulevaisuuteen liittyviä avainkysymyksiä. Luonnonvarojen riittävyttä tarkastelleet amerikkalaiset tutkijat olivat hyvin optimistisia. Ehtyvät luonnonvarat pystyttäisiin korvaamaan toisilla.

Taloustieteen Nobel-palkinnon saanut Wassily Leontief esitteli panos-tuotos-analyysiin perustuvaa maailmanmalliaan. Hänen mukaansa kasvu tulee vuoteen 2000 mennessä olemaan nopeata lähinnä vain luonnonvaroista rikkaissa kehitysmaissa. Väestön kasvu kehittyneissä maissa ei puolestaan hidasta kehitysmaiden taloudellista kasvua.

Konferenssissa pidetyt suomalaiset alustukset julkaistiin Suomen Väestötieteen Yhdistyksen julkaisusarjassa numerolla 4.